

Médiá ako zdroj archaizácie hudobnej akulturácie detí a mládeže⁸⁸

Wiesława Aleksandra Sacher

Abstrakt

Práca približuje riziká dopadajúce na proces hudobnej akulturácie detí a mládeže prostredníctvom médií. Pozornosť venuje hudbe, ktorú počúva mladá generácia z médií, zameriava sa na jej formálnu a obsahovú prázdnotu a poukazuje na úpadok rozvoja hudobnej kultúry v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami. Toto spiatocníctvo je pripisované mediálnym kanálom a ich postojom voči hudobnej kultúre, ktorý nazývame intelektuálnou lenivosťou. Na základe výsledkov výskumov a edukačnej praxe poukazuje práca zároveň aj na význam kontaktu detí a mládeže so živou hudbou.

Kľúčové slova: hudobná akulturácia detí a mládeže, mediálna hudba, hudobná kultúra

Media as a source of archaization of music acculturation process of children and teenagers

Abstract:

The aim of this paper is to describe threats occurring in the process of musical articulation of children and adolescents via media. This paper supports this thesis by describing the music that is widely listened to by young generation from media. It puts emphasis on formal and contentual deprivation and points out the decline of development of musical culture in

⁸⁸ Tłumaczenie Sylwia Sojda i Gabriela Gombalová.

comparison with previous periods. This backwardness originates as a result of media channel created by specific attitude towards musical culture, which can be called intellectual inertia. On grounds of the research results and educational experience this paper also demonstrates the existence of need to introduce the children and adolescents to live music.

Key words: musical acculturation of children and adolescents, music in media, musical culture

Užitočnosť médií je nepochybniteľná. Denne využívame mediálne zariadenia, ktoré nám uľahčujú prácu, komunikáciu, či umožňujú okamžitý prístup k obrovskému množstvu informácií. Z tohto dôvodu sa na všetkých úrovniach edukácie zavádza infromatické vzdelávanie⁸⁹. Aj napriek tomu však deti a mládež načerpajú najviac vedomostí a zručností v používaní médií na základe vlastných skúseností, rýchlo sa zoznamujú s možnosťami počítača, mobilného telefónu alebo elektronických nosičov obrazu a zvuku. A keďže práve mladí a neskúsení ľudia sú najviac ovplyviteľní novinkami a reklamou, tvoria prevažnú klientelu tejto oblasti výroby a služieb. Modernizácia elektronických zariadení prebieha dosť rýchlo na to, aby podnecovala k jej kúpe, často v situácii, keď ešte to predchádzajúce zariadenie nebolo dostatočne využité, a dokonca sa s ním používateľ ani nestihol oboznámiť. Tu pôsobia mechanizmy psychologickéj manipulácie, a to prostredníctvom reklamy, propagovania modernosti toho alebo iného zariadenia (*malé reklamné predmety*), hudobnej novinky alebo dokonca počítačovej hry. Ide tu teda o spôsob, akým deti a mládež prijímajú kultúrne hodnoty v ich aktuálnej realite. Je samozrejmé, že v tomto procese môžu (*a mali by*) zohrávať

⁸⁹ Juszczak, S.: *Komputer w klasie integracyjnej*. In: *Wychowanie i nauczanie zintegrowane w klasach początkowych*, v red. M.T. Michalewskiej, H. Moroza, Katowice 1997, UŚ.

dôležitú úlohu aj rodičia, učitelia a rovesníci, aby sa jednotlivé kultúrne vzory prijímali z rôznych zdrojov. Avšak médiá sú z pohľadu vnímania sveta deťmi a mládežou najdostupnejšie a najatraktívnejšie⁹⁰.

V tejto situácii zažívame dodnes nespozorované prerušovanie medzigeneračnej spojitosti, keď mladí neabsorbujú doterajší prínos kultúry, ale tvoria si vlastný, založený na médiách. Nie je ťažké domyslieť si, že jeho atraktivnosť vyplýva okrem iného z nenáročnosti záujmu o zábavu s médiami, z nepotrebnosti vynaloženia úsilia pri ich získavaní, či chápaní.

Obzvlášť veľký význam má tento fakt pre hudobnú akulturáciu. Hudba je prítomná nielen vo filmoch, ale aj počítačových programoch, kde však vystupuje iba vo funkcii pozadia, ktoré preniká do vedomia prijímateľov a cielene vytvára takú atmosféru, akú vyžaduje obraz v príslušnom čase alebo úloha v počítačovej hre. Tu je najčastejšie tvorená spôsobom elektronických vrstiev, a to bez toho, aby zohľadňovala interpretačný činiteľ⁹¹.

Kým prejdem k ďalším úvahám o probléme, ktorému je táto práca venovaná, vysvetlím pojem „hudobná akulturácia“. Do literatúry ju uviedol a definoval R. Frances ako „výsledok nezamýšľaného, príležitostného učenia sa počas stretnutia sa s hudbou danej kultúry“⁹². Tento proces významne implikuje kontakt s touto oblasťou umenia, keďže náš vzťah k nej je výsledkom toho, čo aktuálne počujeme s tým, k čomu sme si

⁹⁰ Sacher, W.A.: *Aksjologiczny chaos medialnej akulturacji muzycznej*. Referát prednesený na vedeckej konferencii: Oświata w otoczeniu burzliwym. UŚ, Filia w Cieszynie, Zakład Studiów Edukacyjnych, Cieszyn 5-6. decembra 2005.

⁹¹ Vereš, J.: *Hudba a hudobná výchova – pohľad do ich premien*, In: *Hudobno-pedagogické interpretácie* č. 4, RZ SHÚ v Nitre, 1998, str. 10.

⁹² za: Klimas-Kuchtowa, E.: *Znaczenie wzorców akulturacyjnych dla odbioru muzyki*. V: *Z teorii i praktyki wychowania muzycznego*, v red. H. Dane-Bohrzyk, UŚ, Katowice 1997, str 69.

privykli prostredníctvom skúsenosti na základe osvojených hudobných akulturačných vzorcov, často však necielene. Tieto vzorce majú funkciu usporadúvania, hierarchizovania, okrem toho kódujú a dekodujú jednotlivé hudobné elementy prostredníctvom ich selektovania a syntézy⁹³, pričom tvoria vzájomne prepojené sluchové návyky, ktoré umožňujú pochopenie významu hudby podľa vlastného kultúrneho pozadia, pričom podmienkou ich vzniku je častý kontakt s ňou⁹⁴.

Počas počúvania hudby sa mimovoľne nadobúda určitá orientácia v danej kultúre používanom hudobnom jazyku a schopnosť pochopiť, často však iba intuitívne, charakter skladby a jej emocionálneho výrazu, pričom dochádza k osvojeniu si už spomínaných akulturačných vzorcov, ku ktorým patria stupnica a z nej vyplývajúce harmonické náklonnosti, zafarbenie zvuku hudobných nástrojov, typ melodiky a rytmiky, ako aj spôsob formovania kompozície⁹⁵.

Ak sa pozrieme na deťmi a mládežou najčastejšie počúvanú hudbu z pohľadu týchto vzorcov, objavíme isté zaujímavé javy. Nižšie (*tab. 1*) sa nachádza komparatívna analýza populárnej a umeleckej hudby, ktorá poukazuje na proces poklesu úrovne hudobnej kultúry mladej generácie v dôsledku blokovaneho prístupu k súčasnej umeleckej hudbe, predovšetkým však v dôsledku nedostatku základných vedomostí o hudbe, ktorá sa pri vzdelávacom procese zanedbáva.

⁹³ Ibidem, str. 70.

⁹⁴ Sacher, W.A.: *op.cit.*

⁹⁵ Sacher, W.A.: *Uczestnictwo w koncertach muzyki artystycznej w procesie akulturacji muzycznej dzieci*. In: „Edukacja muzyczna“ Lublin 2006, vol. 2, č. 1, ISSN 1895-2925.

Týka sa to nedostatku „ovládania všeobecných, kľúčových zručností, ktoré sú základom učenia“⁹⁶, pričom v prípade hudby sú týmito kľúčovými zručnosťami znalosť jazyka hudby⁹⁷ (*notového zápisu*), chápanie štruktúry hudobného diela a jeho hudobných či nehudobných obsahov.

Porovnanie opisov jednotlivých elementov umeleckej a populárnej hudby naznačuje stagnáciu a archaizáciu prostriedkov hudobného výrazu populárnej hudby. A to aj napriek tomu, že v predchádzajúcich obdobiach bola vždy mladá generácia tou, ktorá najviac inklinovala k novým myšlienkovým smerom, umeniu, hodnotám, či dokonca formám správania. Tu sme však svedkami úplne odlišnej situácie, ktorej príčinou je učenie sa prostredníctvom médií (*v zmysle pohodlnejšieho*). Mládež a deti nekriticky prijímajú ohromné množstvo hudobnej produkcie nesprávne si myslia, že „ich hudba“ je moderná, nová, avšak pritom sa príliš často vyznačuje archaickými vlastnosťami vo vzťahu k jej skutočnému rozvoju. Nevedia prevziať, tak ako to obvykle bývalo v minulosti, hudobnú avangardu do svojich rúk, nie sú schopní rozoznať to moderné od eklektizmu a nevydareného kopírovania, sú zo všetkých strán obklopení obyčajným, pasívnym populárnym umením, ktoré získava status žiadaného a „módneho“, vykreovaného marketingovým systémom.

Samozrejme, nie je možné prehliadať tieto fakty v procese výchovy a vzdelávania. A keďže neexistuje možnosť, aby hlasy pedagógov a psychológov, či iných stredísk, pre ktoré je dobro detí a mládeže najdôležitejšie, mali vplyv na obsah a formu mediálneho odkazu, jediným spôsobom, ako mladej generácii prinavrátiť prístup k tomu, čo je najlepšie a

⁹⁶ Gutek, L.G.: *Filozoficzne i ideologiczne podstawy edukacji*. Gdańsk 2003, GWP, ISBN83-89120-73-9, str. 307.

najmodernejšie v hudobnej kultúre, je dobré vzdelanie, vedené profesionálne pripravenými pedagógmi⁹⁸.

Tabuľka 1. Analýza kvality populárnej a umeleckej hudby so zohľadnením jej prvkov

Umelecká hudba	Hudobné prvky	Populárna hudba
Bohatá, rovnako vo funkčnom ako aj sonórnom systéme, zvukovo veľmi novodobá v atonálnych útvaroch. Následok súzvukov často prekvapujúci v historickej ako aj súčasnej hudbe.	HARMÓNIA	Chudobná, nerozvinutá, najčastejšie využíva typické zvraty funkčnej harmónie so zriedkavým použitím harmonizácie používanej v 19. storočí. Následnosť súzvukov je ľahko predvídateľná.
Logická, elegantná, rozvinutá a bohatá, prekvapujúca, symetrická alebo nesymetrická v priebehu, bodová, čiže začína od symetrie tanečných foriem baroka, cez nesymetricky vystavané frázy i „nekončiace sa melódie“ v štýle R. Wagnera, po bodové zvukové javy.	MELÓDIA	Jednoduchá, nerozvinutá, založená na schémach a mnohých opakovaniach, predvídateľná vzhľadom na podobnosť k mnohým skôr vzniknutým melódiám.
Logický v súvislosti s ostatnými elementami a zvukovými vrstvami, komplikovaný alebo jednoduchý vo výrazových cieľoch.	RYTMUS	Iba zriedkavo je miera komplikácie zdôvodniteľná výrazovou stránkou, doprovody sú najčastejšie synkópové a neadekvátne voči ostatným zvukovým rovinám, výpožičky a opakovania sú veľmi časté, prvky sú vyexponované príliš „agresívnymi“ opakovaniami.

⁹⁸ Pituła, B.: *Postrzeganie nauczyciela w wybranych koncepcjach jego ksztalcenia*. Katowice 1999, UŚ, ISBN 83-226-0941-8.

Významná pre hudobný výraz, bohatá, s mnohými „odtieňmi” počas útvaru.	DYNAMIKA	Iba zriedka sa tento prvok využíva s výrazovým cieľom, a ak áno, nie príliš šikovne – najčastejšie sa používa dynamika <i>forte</i> , obzvlášť pri doprovodoch (piesní a malých inštrumentálnych útvaroch).
Tempo je nielen významným výrazovým prvkom, ale aj formotvorným, v závislosti od štýlu kompozície je stále alebo meniteľné.	AGOGIKA	Tempo útvarov je obyčajne stále, usporiadané expazívnym prízvukovaním, jeho zmeny v priebehu útvaru nie sú časté.
Veľké bohatstvo farieb získaných z jedného nástroja a ľudských hlasov, bohatá farebnosť mnohých spoluznejúcich hudobných nástrojov.	FARBA	Farba zvuku je značne obmedzená vzhľadom na potrebu elektronického zápisu zvukov.

Zdroj: vlastné spracovanie

Podľa F. Turáka „je povinnosťou učiteľa hudby nasmerovať – s trpezlivosťou, s veľkou erudíciou a s odstupom – a viesť mladých ľudí k schopnosti rozpoznať „plevy od zrna”, a priblížiť im základné, nižšie uvedené smery profesionálnej hudby:

- európsku umeleckú a ľudovú hudbu, hlavne z obdobia baroka, klasicizmu a impresionizmu,
- neeurópsku ľudovú a synkretickú hudbu, čiže hudbu spájajúcu európske a iné vplyvy, napr.: blues, jazz, latinsko-americkú hudbu, rock, folk, pop a iné menšie žánre (...),
- hudbu tzv. Európskej moderny a postmoderny, ale aj niektoré vydarené experimenty amerických a európskych

hudobníkov (napr. smery atonálnej a elektroakustickej hudby)⁹⁹.

Rovnako aj M. Przychodzińska¹⁰⁰ už pred mnohými rokmi opísala požiadavky, ktoré by sa mali klásť na učiteľov hudby v Poľsku, a ktoré dnes nespĺňajú. Rozdiely v oblasti kvality meritórnej prípravy na toto povolania sú také veľké, že hraničia s absurditou. Týka sa to hlavne úrovne hudobných zručností a znalostí z oblasti hudby, ktoré umožňujú učiteľom slobodne didakticky pracovať na hudobnom materiáli¹⁰¹. Proces hudobnej akulturácie žiakov má preto rovnaký rozmer ako v prípade učiteľov, ktorí taktiež podliehajú spomínanej manipulácii médiami a vytvárajú si populárny obraz hudobnej kultúry, smerujúc svoje záujmy a pozornosť týmto smerom¹⁰². Tento fakt sa premieta do ich schopnosti rozpoznať kvalitnú hudbu, a keďže tú umeleckú zvyčajne nepoznajú, nevedia

⁹⁹ Turak, R.: *Všestrannosť hudobnej výchovy – záruka kvality hudobnosti budúcich generácií*. In: Hudobno- pedagogické interpretácie č. 2, v red. J. Vereša, Nitra 1994/1995, Vysoká škola pedagogická. ISBN 80-7137 -197-1, str. 51, (citovanie v preklade W.A. Sacher).

¹⁰⁰ Por. Przychodzińska, M.: *Wychowanie muzyczne- idee, treści, kierunki rozwoju*. Warszawa 1989. ISBN 83-02 -03766-4.

¹⁰¹ Vzdelávanie učiteľov v oblasti hudobnej edukácie je výrazne dichotomické. Na jednej strane sú učitelia pripravovaní hudobnými akadémiami, na druhej strane sa štúdiu zúčastňujú učitelia vyšších pedagogických škôl a univerzít, ktorí študujú bez akejkoľvek hudobnej prípravy alebo bez overenia ich hudobného nadania. Čiže v prvom prípade nadobúdajú vedomosti počas sedemnášročného, profesionálneho vzdelávania sa, v druhom prípade adepti na toto povolanie absolvujú vzdelávanie v cykle 30, 60 alebo 135 hodín skupinovým systémom. Rozdiel v získanej úrovni meritórneho vzdelania je nespochybniteľný a označuje dva póly jeho kvality. Por. Sacher, W.A.: *Aspekt jakości przygotowania zawodowego nauczycieli muzyki w procesie ich uprzedmiotowiania*, referát prednesený na vedeckej konferencii: Nauczyciel – tożsamość - rozwój. Akademia Pedagogiczna Kraków, 8-9. decembra 2005.

¹⁰² Vereš, J.: *K hudobno-výchovným refexiám*. W: Hudobno- pedagogické interpretácie č. 5, v red. J. Vereša, Nitra 2000. RZ SHU, ISBN 80-8050-351-6, str. 5.

definovať vyššie opísané archaizmy, pretože ich považujú za *nóvum*.

V tejto situácii by bolo možné položiť si nasledujúcu otázku: a čo ak deti a mládež nepotrebujú umeleckú hudbu, čo ak je pre nich príliš ťažká, nebolo by vhodnejšie zamerať ich vzdelávanie iba smerom „žiť jednoducho, milo a príjemne“, alebo ich obmedziť iba na úroveň umožňujúcu plniť v budúcnosti pracovné pozície pre rozvíjajúce sa firmy, koncerty atď.?

Tieto otázky by zostali čisto v rétorickej rovine, ak by nebol zjavný fakt, že deti a mládež radi, s veľkou citlivosťou a záujmom počúvajú umeleckú hudbu, avšak s podmienkou, že sa im na to vytvorí primerané podmienky. Najlepšie, ak je to počúvanie hudby naživo, čiže počas koncertov.

Počúvanie hudby v pôvodnom prevedení je zriedkavou skúsenosťou, a to nielen u detí, ale aj učiteľov. A keďže učenie sa, ako s ňou prichádzať do kontaktu, poznávať jej tajomstvá a prežívať s ňou spojené estetické cítenie, nie je možné uskutočniť jednorázovo alebo počas jedného či viacerých sporadických koncertov, bolo by potrebné zaviesť túto formu kontaktu s touto oblasťou umenia do vzdelávacieho programu oboch subjektov tohto procesu. Takúto potrebu naznačujú výsledky výskumov. Ako príklad možno použiť výsledky výskumov u detí, ktoré sa zúčastňovali na koncertoch¹⁰³, a dokonca postojov voči umeleckej hudbe a hudobným záujmom mladších žiakov tried základnej školy a ich rodičov¹⁰⁴.

¹⁰³ Sacher, W.A.: *Uczestnictwo w koncertach muzyki artystycznej w kształceniu niektórych dyspozycji umysłowych dzieci*. In: *Kultura – aktywność artystyczna dziecka*, v red. B. Muchackiej, R. Ławrowskiej Kraków (tlač).

¹⁰⁴ Tieto predpoklady sa verifikovali počas pozorovania detí, ktoré sa zúčastnili na koncertoch v rámci vedecko-umeleckého projektu v školskom roku 2004/2005, a to metódou experimentu s jednou skupinou s pomerom začiatočným a koncovým. Túto techniku považujú metodológovia pedagogických výskumov za slabú a nedôveryhodnú, napriek tomu však špecifiká daného problému a organizačná náročnosť súvisiaca s uskutočnením takýchto výskumov zdôvodňujú tento výber. Doplnením tejto metódy bolo pozorovanie

Tieto záujmy sa tvoria – ako už bolo spomenuté – pod vplyvom médií¹⁰⁵. Vysielaajú sa rozhlasové a televízne programy, v ktorých sa prezentuje umelecká hudba, avšak je ich pomenej a úroveň v nich ponúkanej hudby a spôsob jej prezentácie si vyžadujú dobre pripraveného poslucháča. Výskumy však potvrdzujú predpoklady o potrebe počúvania umeleckej hudby nielen v súvislosti so žiakmi, ktorí sa výskumom zúčastnili, ale aj ich rodičmi, pričom v prípade žiakov sa pozorovala náklonnosť k zmenám pod vplyvom účasti na koncertoch, hoci populárna hudba stále zostala v centre ich záujmu (*por. tab. 2*). Všetci žiaci, ktorí sa zúčastnili výskumu (*z 25 žiakov v triede sa plný materiál na výskum podarilo získať od 18, čiže N=18*), potvrdili, že koncerty sa im páčili. Nebola uvedená ani jedna negatívna alebo nerozhodná odpoveď, možno teda predpokladať, že postoj detí voči takémuto kontaktu s hudbou je pozitívny¹⁰⁶, uspokojuje ich zvedavosť a potrebu estetických zážitkov. Okrem toho, v koncových výskumoch 7 detí uviedlo umeleckú hudbu ako svoju obľúbenú, zatiaľ čo v začiatočných sa neobjavil ani jeden takýto prípad (*por. tab. 2*).

kategorizované použitím listín pozorovania a prieskum prostredníctvom ankety, ktorú žiaci vyplňali po každom koncerte.

¹⁰⁵ Por. Peschl, V.: *K významu umelecko-kreatívnej výchovy pri vytváraní celostného človeka*. V: Hudobno- pedagogické interpretácie č. 3, v red. J. Vereša, Nitra 1995, Vysoká škola pedagogická, str. 73-74, Fukač, J.: *Hudba ve věku své technické reprodukovatelnosti a v soudobém mediálním kontextu*. V: Hudobno- pedagogické interpretácie č. 5, v red. J. Vereša, Nitra 2000. RZ SHU, ISBN 80-8050-351-6.

¹⁰⁶ W.A. Sacher, *op.cit.*

Tabuľka 2. Výsledky výskumov (začiatkových aj koncových) týkajúcich sa hudobných záujmov žiakov tretích tried, ktorí sa zúčastnili koncertov, a hudobného záujmu ich rodičov.

Výsledky výskumov: N=18	Počet a typ vypočutých koncertov		Hudobné preferencie ich rodičov		Hudobné preferencie žiakov, ktorí sa zúčastnili na koncertoch	
začiatkových	14	Populárnej hudby	11	Populárna hudba	5	Populárna hudba
			5	Umelecká hudba	11	Rôzna
	4	Bez odpovede	2	Bez odpovede	1	Pesničky
					1	Bez odpovede
koncových	11	Umeleckej hudby	13	Populárna hudba	11	Populárna hudba
	7	Populárnej hudby	5	Umelecká hudba	7	Umelecká hudba

Zdroj: W.A. Sacher, *Uczestnictwo w koncertach muzyki artystycznej w kształceniu niektórych dyspozycji umysłowych dzieci*. In: *Kultura – aktywność artystyczna dziecka*, v red. B. Muchackiej, R. Ławrowskiej Kraków (v tlači).

Okrem výsledkov výskumu možno doložiť mnoho príkladov z edukačnej praxe, kde úroveň hudobnej kultúry a schopnosť detí prijímať umeleckú hudbu nie je vysoká¹⁰⁷, a to napriek tomu, že v rámci fungovania kultúrnych inštitúcií (*filharmónii, komorných či symfonických orchestrov*) sa vedie

¹⁰⁷ Wyniki badań muzycznych umiejętności percepcyjnych dzieci 9-10 letnich po trzyletniej edukacji muzycznej w szkole podstawowej nie są zbyt wysokie, por. Weiner, A.: *Test Muzycznych Umiejętności Percepcyjnych*. Podręcznik. Lublin 2007, UMCS, ISBN 978-83-227-2731-7.

pravidelná činnosť pre deti a mládež, keďže táto forma hudobnej edukácie sa považuje za dôležitú. V Poľsku majú všetky inštitúcie tohto typu vo svojej štatutárnej činnosti zápis o koncertovaní pre deti a mládež, ktoré je často bezplatné alebo len za veľmi nízku úhradu. Avšak príkladom využitia médií na rozvíjanie úrovne hudobnej kultúry detí a mládeže je činnosť The Cleveland Orchestra¹⁰⁸, ktorý už od roku 1921 prezentuje špeciálne pripravené koncerty pre deti v predškolskom veku (*Musical Rainbow*) a žiakov základných škôl (*Programs for Grades 1-8*), pričom dôležitým aspektom tejto činnosti je veľmi vysoká umelecká úroveň prednášanej hudby. Následne sa zohľadňuje aj rôznorodosť repertoáru umožňujúca poznávanie jej štýlov a žánrov.

V súčasnosti, keď fungujú informačné technológie, sa rovnako dbá aj o vzdelávanie učiteľov, ktorí môžu využiť internetového sprievodcu a týmto spôsobom pripravujú žiakov, aby boli schopní chápať útvary a využiť z nich načerpané informácie v hudobnej výchove, vo všeobecnom aj kultúrnom vzdelávaní.

Problémom teda nie je samotná existencia médií a dokonca ani kvalita v nich prezentovaných hudobných útvarov. Nevyhnutné je sústrediť sa na vzdelávanie takého príjemcu, ktorý je schopný vybrať si a bude odolný voči populárnej hudbe nízkej úrovne prezentovanej v médiách. Takýto postoj by si vynútil zvýšenie tejto úrovne, keďže by tu zaúčinkovali obvyklé zákony trhu. Nastoluje sa tu však otázka: či a akým spôsobom môžu hudobní pedagógovia uskutočniť pozitívne zmeny v procese vzdelávania i výchovy detí a mládeže, ak trh hudobnej kultúry riadia skupiny dosahujúce ohromné zisky v hudobnom priemysle, disponujúce značnými finančnými prostriedkami, a

108

okrem toho aj možnosťou propagovať svoje hudobné produkty prostredníctvom reklamy.

Samozrejme, na tomto mieste by bolo možné skončiť, čiže uznať situáciu za príliš zložitú na zmenu. Na jednej strane profesionálna povinnosť učiteľov a ich záľuba v hudbe, na strane druhej rozvoj pedagogiky hudby ako vedy môže v budúcnosti priniesť ovocie v podobe potrebných zmien, o to viac, že výchovné problémy detí a mládeže podliehajú eskalácii a práve umelecká hudba si môže medzi hľadanými metódami pre riešenie tohto problému nájsť svoje miesto. Možno samotný fakt ukázania mladej generácii, že „jej hudba“ nie je vôbec moderná, ale čerpá vzory z tej, ktorá vznikla kedysi pred stáročiami, vyvolá reflexiu, ktorá bude prvým krokom smerom k skutočnej avangarde hudobného umenia v Európe a na svete, a médiá ako subjekty budú jedným z mnohých nástrojov skutočnej hudobnej tvorby¹⁰⁹ a nielen jej ochudobňovania, kopírovania a rozširovania.

Literatúra:

Fukač, J.: *Hudba ve věku své technické reprodukovatelnosti a v soudobém mediálním kontextu*. In: *Hudobno- pedagogické interpretácie č. 5*, v red. J. Vereša, Nitra 2000. RZ SHU, ISBN 80-8050-351-6.

<http://www.clevelandorchestra.com/html/Education/SchoolsAndTeachers.asp#Education>, prístup 03. 05. 2007.

Juszczyk, S.: *Komputer w klasie integracyjnej*. In: *Wychowanie i nauczanie zintegrowane w klasach początkowych*, v red. M.T. Michalewskiej, H. Moroza, Katowice 1997, UŚ, ISBN 83-226-0764-4.

Klimas-Kuchtowa, E.: *Znaczenie wzorców akulturacyjnych dla odbioru muzyki*. In: *Z teorii i praktyki wychowania*

¹⁰⁹ Por. Rybaričová, Z.: *Poňate hudobnej výchovy v minulosti a jej perspektivy dnes*. V: *Ako ďalej v hudobnej výchove*, pod red. E. Michalovej, Banská Bystrica UMB, 1995/1996, ISBN 80-85162-74-1.

muzycznego, v red. H. Danel-Bobrzyk, UŚ, Katowice 1997, ISBN 83-226-0734-2.

Peschl, W.: *K významu umelecko-kreatívnej výchovy pri vytvární celostného človeka*. In: Hudobno-pedagogické interpretácie č. 3, v red. J. Vereša, Nitra 1995, Vysoká škola pedagogická, ISBN 80-8050-006-1.

Pitula, B.: *Postrzeżenie nauczyciela w wybranych koncepcjach jego kształcenia*. Katowice 1999, UŚ, ISBN 83-226-0941-8.

Przychodzińska, M.: *Wychowanie muzyczne- idee, treści, kierunki rozwoju*. Warszawa 1989, PiPS, ISBN 83-02 -03766-4.

Rybaričova, Z.: *Poňate hudobnej výchovy v minulosti a jej perspektivy dnes*. In: Ako ďalej v hudobnej výchove, v red. E. Michalovej, Banska Bystrica UMB, 1995/1996, ISBN 80-85162-74-1.

Sacher, W.A.: *Uczestnictwo w koncertach muzyki artystycznej w kształceniu niektórych dyspozycji umysłowych dzieci*. In: Kultura – aktywność artystyczna dziecka, v red. B. Muchackiej, R. Ławrowskiej Kraków (v tlači).

Sacher, W.A.: *Aspekt jakości przygotowania zawodowego nauczycieli muzyki w procesie ich uprzedmiotowiania*, referát prednesený na vedeckej konferencii: Nauczyciel – tożsamość - rozwój. Akademia Pedagogiczna Kraków, 8-9. december 2005.

Sacher, W.A.: *Aksjologiczny chaos medialnej akulturacji muzycznej*. Referát prednesený na vedeckej konferencii: Oświata w otoczeniu burzliwym. UŚ, Filia w Cieszynie, Zakład Studiów Edukacyjnych, Cieszyn 5-6. decembra 2005.

Sacher, W.A.: *Uczestnictwo w koncertach muzyki artystycznej w procesie akulturacji muzycznej dzieci*. In: „Edukacja muzyczna“ Lublin 2006, vol. 2, č. 1, ISSN 1895-2925.

Turak, F.: *Všestrannost' hudobnej výchovy – záruka kvality hudobnosti budúcich generácií*. In: Hudobno- pedagogické interpretácie č. 2, v red. J. Vereša, Nitra 1994/1995, Vysoká škola pedagogická. ISBN 80-7137-197-1.

Vereš, J.: *Hudba a hudobná výchova – pohľad do ich premien*, In: Hudobno-pedagogické interpretácie č. 4, v red. J. Vereša, Nitra 1998, RZ SHU, ISBN 80-8050-162-9.

Vereš, J.: *K hudobno-výchovným refexiam*. In: Hudobno-pedagogické interpretácie č. 5, v red. J. Vereša, Nitra 2000. RZ SHU, ISBN 80-8050-351-6.

Weiner, A.: *Test Muzycznych Umiejętności Percepcyjnych*. *Podręcznik*. Lublin 2007, UMCS, ISBN 978-83-227-2731-7.

Kontakt:

dr hab. Wiesława Aleksandra Sacher, prof. ndzw.

Krakov

e-mail: wasacher@onet.eu